

24 Prosti čas

Sreda, 11. 10. 2017

NAMIG ZA PREMIK

Za ljubitelje snežnih vragolij

Iz priljubljenega avstrijskega smučarskega središča Obertrauern, ki je od Ljubljane oddaljeno dve uri vožnje z avtomobilom, sporočajo, da so prvo snežno

pošiljko sezone 2017/18 prejeli že prejšnji mesec. Približno pol metra debela snežna odeja seveda še ni primerna za smuko, je pa odličn poligon za tiste, ki komaj čakajo druge radosti na snegu. Tudi letos so pripravili številne privlačne smučarske ponudbe. Družinam prijazen je med drugim otroški smučarski tečaj z bivanjem in še veliko več, ki je na voljo že za 199 evrov. Začetek sezone bodo tradicionalno praznovali v velikem slogu – 22. novembra bodo pripravili glasbeni spektakel, na katerem bo nastopilo kar dvanajst didžeev.

Dnevi slovenskega turizma

Osrednji strokovni dogodek v turizmu do letos potekal od 17. do 19. oktobra v Kranjski Gori. Organiziran je v skladu

s strateško usmeritvijo krepitve povezovanja pri razvoju in trženju slovenskega turizma z vsemi večjimi partnerskimi ustanovami s področja turizma v Sloveniji: Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo RS, Slovensko turistično organizacijo, Turistično zvezo Slovenije, Turistično-gostinsko zbornico Slovenije, Sekcijo za gostinstvo in turizem pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije, Zbornico gorskih centrov – GZS, Združenjem turističnih agencij Slovenije, Skupnostjo slovenskih naravnih zdravilišč, Zavodom – Kongresno-turističnim uradom, Društvom turističnih novinarjev Slovenije, Pohodništvom in kolesarjenjem GIZ in drugimi.

Z vlakom na muzikal Mamma Mia

Romantična zgodba, ki se odvija na grškem otoku, oživlja glasbeno zapuščen legendarne švedske skupine Abba. Vse od njene premiere leta 1999 na West Endu v Londonu si jo je v več kot 40 državah in 170 mestih po vsem svetu ogledalo več kot 54 milijonov ljudi. Pod režiserskim vodstvom Juga Radivojevića jo na slovenskih odrih izvaja pisana 41-članska zasedba. Če kupite vstopnico za koncert prek spleta ali v infocentrih Slovenskih železnic, si zagotovite 50-odstotni popust za enosmerno oziroma povratno vozovnico z vseh postaj na območju Slovenskih železnic, do postaje kraja, kjer bo koncert. Trinajstega oktobra bo v Sežani, teden dni kasneje v Črnomlju, 5. novembra pa v Medvodah. x

Pripravila Tina Jereb

DNEVNIK

REPORTAŽA / PORABJE

Iz hiše rokodelcev na Mali Triglav

Na zahodu Madžarske, ob stičišču avstrijske, madžarske in slovenske meje, med Rabo in Dravo, živijo porabski Slovenci, ki so se tja naselili že v drugi polovici 6. stoletja. Danes jih v Porabju, v mestu Monošter in okoliških vaseh, živi le še okrog 4000.

Duša Podbevšek - Bedrač

»V naših krajih in širše zelo priljubljeno jed bograč so si v 16. stoletju izmislili pastirji na Madžarskem, ko je razsajala kuga. Na pašo so prinesli vsak svoj kos mesa, ga mehčali pod sedlom in si ga skuhal v vinu, saj je bila voda okužena.« pripoveduje prekmurski kuharski mojster Branko Časar.

Med kuhanjem bograča v velikem kotlu nad živim ognjem na turistični kmetiji Mali raj v Dolencih pri Šalovcih na Goričkem, na meji z madžarskim Porab-

Zamejski Slovenci si prizadevajo, da bi privabili medse kar največ gostov, predvsem iz Slovenije.

jem, kjer prebiva slovenska narodna manjšina, natančno razloži, katere sestavine je treba imeti za dober bograč – goveje in svinjsko meso ter obvezno divjačino, čebulo, vino... – in kako ga skuhati. In še, da beseda bograč pravzaprav pomeni – kotlet. Nato ga gostom ponudi, kot se za bograč spodobi, v lončenih skodelicah skupaj s kruhom iz krušne peči. Takoj za njim h gostom prihitijo gospodar Malega raja Stefan Martinjec z okusnimi siri z različnimi dodatki (konojlo, drobnjakom, papriko...), saj imajo na kmetiji sodobno sirarno s kozjimi mlečnimi pridelki. »Naša sirarna je bila prva v Prekmurju z lastno pridelavo in predelavo kozjega mleka. Posebnost naših sirov je, da so pridelani iz polnovrednega surovega mleka, kar pomeni, da mleku ničesar ne odvajamo in ničesar ne dodamo, razen kulture in sirišča.« pripoveduje med sprehodom po Malem rajju gospodar Stefan. Na kmetiji je res kaj videti in doživeti, saj imajo med 200 živalmi tudi 14 alpak, udomačenih južnoameriških kamel, podobnih majhni lami. Te takoj začutijo, s kakšno energijo pristopi človek k njim, in to tudi nazorno pokažejo. Če z negativno, ga preprosto plunejof! Kaže že tako, da bo na obrobju krajinskega parka Goričko v Dolencih kmalu več alpak kot otrok. »Na leto se pri nas rodi od sedem do osem alpak, v zadnjih treh letih so se v vasi samo trije otroci. V vasi, ki datira v leto 1311 in je bila nekdaj zelo pomembno furmansko središče, v 42 naseljenih hišah živi le še 120 ljudi.« pripoveduje Martinjec. Domačini se zavedajo, da jih lahko turizem reši in obdrži mlade ljudi na rodni grudi.

Na stotine kilogramov jurčkov

Pomembnosti razvoja turizma se zavedajo tudi čez mejo v Porabju. Zamejski Slovenci si prizadevajo, da bi privabili medse kar največ gostov, predvsem iz Slovenije. Za zdaj v tamkajšnjih termah v Monoštru (St. Gotthard) s sredozemsko atmosfero kopalnišča slovenski gostje niso na prvem mestu, saj imajo največ Madžarov in nato Avstrijcev, čeprav so cene obiska, raznih masaž in savn veliko ugodnejše kot v marsikaterih termah v Sloveniji. Slovijo tudi po zobozdravniških storitvah in estetskem zdravljenju zob.

»V Monoštru živi veliko Slovencev, kar 850 je zaposlenih v Oplovi tovarni, kjer

»Mali Triglav postaja turistična atrakcija,« pove Laszlo Holecz.

Stari del lepo urejenega Monoštra spominja na Avstro-Ogrsko.

Generalni konzul dr. Boris Jesih (ob njem Andreja Kovacz): »Zdi se, gledano turistično, da je Porabje tako daleč iz Ljubljane, včasih celo iz Murške Sobote.«

Na tržnici v Monoštru je naprodaj na stotine kilogramov gobanov.

proizvedejo 90 odstotkov vseh Oplovih motorjev. Na mesec zaslužijo 600 evrov, delavec v Nemčiji 2000 evrov. Pri nas je najnižja zajamčena plača 250 evrov, zato Slovenci vse bolj odhajajo na delo v Avstrijo, Nemčijo. Mladi se raje učijo nemščino kot slovenščino.« pravi Gabor Huszar, župan Monoštra. Mesto, v katerem ima slovenska narodna manjšina Hišo Slovencev, v kateri sta uredništvi slovenskega časopisa Porabje in Radia Monošter, ki oddaja tudi v slovenskem jeziku, in hotel Lipa, ima z okolico deset tisoč prebivalcev. Turiste privablja v glavnem zaradi že omenjenih term, ki so v občinski lasti, baročne opatijske cerkve iz druge polovice 18. stoletja, velikega cistercijskega samostana iz konca 12. stoletja, ki ga je ustanovil kralj Bella III., v katerem danes ni več menihov, domu, je pa v njem občina s čudovitimi prostori za kulturne dejavnosti in druženja.

»Memim, da ima naš župan najlepšo župansko sobo na svetu,« pripomni dr. Boris Jesih, generalni konzul za porabske Slovence na Madžarskem. Monošter vabi turiste od blizu in daleč z muzejem, v katerem jih najbolj navduši prikaz znamenite monoštrske bitke iz leta 1664, ko je krščanska vojska premagala Turke. Skrbno urejeno mesto slovi tudi po svoji veliki tržnici, na kateri v teh dneh ponujajo na stotine in stotine kilogramov jurčkov, katerih najpogostejši kupci so Avstrijci. »Letos je še posebno bogata gobarska sezona! Dežnikaric sploh ne pobiramo več, le še zdrave jurčke,« pove Ištvan iz Števanovcev, ki na tržnici za kilogram jurčkov zahteva 12 evrov, doma na vasi pa 4 evre. Sploh je nabiranje in prodajanje gob tako kot nekoč še danes pomemben vir dohodka za domačine v okoliških vaseh. Res je, da dežnikaric ne pobirajo več, saj jih je veliko videti na gozdnih obronkih in travnikih kar iz vozečega avtobusa.

Cvekova juha kuharja Csabe Stefella

»Izpred Hiše rokodelcev, kjer imamo prikaz, kaj vse so nekdaj delali naši rokodelci in kako so živeli, smo vrh Triglav osvojili v devetih dneh. Sleherni meter poti smo prehodili peš!« pomosno pove Laszlo Holecz. Vrha niso osvojili samo enkrat, ampak letos julija že drugič. Prav tako peš izpred omenjene hiše v Andovcih. »Letos nas je šlo na Triglav že 23 in verjamem, da bo pohod postal tradicija med nami, porabskimi Slovenci,« je prepričan Holecz. Da ne bi pozabili na to, so si kar v domači vasi pred Hišo rokodelcev postavili Mali Triglav. »Stoji na nadmorski višini 313 metrov, kamen, ki sim-

Sploh je nabiranje in prodajanje gob tako kot nekoč še danes pomemben vir dohodka za domačine v okoliških vaseh.

bolizira Triglav, so nam podarili v Triglavskem narodnem parku. Mali Triglav vse bolj postaja turistična atrakcija. Turiste najprej sprejmemo v Hiši rokodelcev, od koder jih povabimo peš na Mali Triglav. Sprva se ustrašijo, a ko jim pokažemo ta naš Mali Triglav, se iz srca nasmejijo,« pove Holecz.

V polno, pestro in radoživno doživetje za dva ali raje tri dni v res še neokrnjeni naravi med sila prijaznimi zamejskimi porabskimi Slovenci je treba obvezno vključiti obisk Slovenske vzorčne kmetije v Gornjem Seniku, čisto blizu trojne meje med Slovenijo, Avstrijo in Madžarsko. Kuharski mojster Csaba Stefell razvaja goste z značilnimi porabskimi jedmi, tudi s cvekovo (česnovno) juho, obilnimi porabskimi kolinami, porabsko gibnico, nadvse okusno gobovo omako... Šefinja Andreja Kovacz pa jim odkrije majhne in velike skrivnosti življenja na kmetiji in okolici. x